

DIREKTORATET
FOR BYGGKVALITET

Veiledning om tekniske krav til byggverk

§ 15-11. Heiser

§ 15-11. Heiser

- (1) Den sikkerhetsmessige utformingen av heiser, herunder krav til tilgjengelighet, skal være i henhold til direktiv 96/16/EF (heisdirektivet).
- (2) Der det stilles krav om heis etter § 12-3 skal heisen være tilpasset personer med funksjonsnedsettelse. Størrelsen på heisstolen skal dimensjoneres for forutsatt bruk. Den frie bredden for døråpningen til en heis skal være minimum 0,9 m. De omliggende veggene skal være tilstrekkelig synlige i forhold til heisen.
- (3) Heisinstallatøren og de ansvarlige foretakene i byggesaken skal sørge for å gi hverandre nødvendig informasjon som er av betydning for utformingen og dimensjoneringen av heisanlegg og bygningstekniske forhold. Informasjonsutvekslingen skal sikre forsvarlig drift og sikker bruk av heisen.
- (4) Installasjon, rom og sjakt for heisen skal ikke utsettes for temperatur og miljø som kan skape driftsproblemer eller vanskeliggjøre vedlikehold.
- (5) Heisen skal ha en alarm som er tilknyttet døgnbemannet vakt.
- (6) Heisen skal prosjekteres og utføres slik at den
 - a. ikke medfører fare for brukere og personell som utfører ettersyn, reparasjon og sikkerhetskontroll og
 - b. ikke påfører skade på bygningsdeler.

Veiledning

Til bestemmelsene om løfteinnretninger

Definisjon

I byggteknisk forskrift omfatter begrepet "løfteinnretning" heiser, løfteplattformer, rulletrapper, rullende fortau og trappeheiser.

Generelt om løfteinnretninger

Heiser og tilhørende sikkerhetskomponenter er regulert i et eget direktiv (heisdirektivet), mens andre løfteinnretninger reguleres av maskindirektivet.

EU har nylig vedtatt et nytt regelverk for heiser. Arbeidet med å implementere direktiv 2014/33/EU i norsk regelverk er derfor i gang.

De harmoniserte standardene for heis, NS-EN 81-1:1998+A3:2009 og NS-EN 81-2:1998+A3:2009, vil også erstattes av NS-EN 81-20:2014 og 81-50:2014. Overgangsperioden for standardene er frem til 31.08.2017. I denne perioden kan begge sett av standarder anvendes.

Til bestemmelsen

Bakgrunn for bestemmelsen

Direktivet oppstiller generelle helse- og sikkerhetskrav som må oppfylles for at heiser skal kunne omsettes i EU/EØS-området. I gjeldende norsk regelverk er kravene til helse og sikkerhet for heiser tatt inn i forskrift 17. desember 2013 nr. 1579 om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk.

I tillegg stiller byggteknisk forskrift enkelte byggtekniske krav i forbindelse med at heiser installeres i byggverk. Løfteinnretningen er en integrert del av byggverket og avhengig av bygningsteknisk prosjektering og utførelse.

Grunnleggende krav til helse og sikkerhet i heisdirektivet kan oppfylles ved installering av heis etter NS-EN 81-1:1998+A3:2009 og NS-EN 81-2:1998+A3:2009 og underliggende standarder i serien med tilhørende nasjonale tillegg.

HO-2/2008 gjelder for eksisterende heiser (denne vil erstattes av NS 3808).

Bestemmelsene i forskriften er hjemlet i pbl. §§ 29-5 fjerde ledd og 29-9. Eieren av en løfteinnretning er ansvarlig for at installasjonen er sikkerhetsmessig forsvarlig og at ettersyn, vedlikehold, reparasjoner og sikkerhetskontroll er utført i henhold til pbl. § 29-9 fjerde ledd, bokstav a til d.

Til annet ledd

Veiledning

Ved prosjektering av en heis må heisstolen tilpasses slik at den gir tilstrekkelig kapasitet

Standarden NS-EN 81-70:2003 definerer heistype 3 og anbefaler i pkt. 5.2.1 en dørbredde for denne heistypen med lysmål 1,1 m.

Tidligere var det et krav til luminanskontrast til heisdøren. Dette kravet er nå en preakseptert ytelse til de omliggende veggene til heisdøren.

Preakseptert ytelse

1. Luminanskontrasten til de omliggende veggene må være på minimum 0,4 i forhold til heisdøren.

Til tredje ledd

Veiledning

Standard NS-EN 81-20:2014 pkt. 0.4.2 og Annex E gir en oversikt over hvilken informasjon som det er nødvendig at heisinstallatøren og de ansvarlige foretakene i byggesaken utveksler.

Sjakten må prosjekteres for forventet belastning. Belastningen varierer med størrelse og hastighet.

Til fjerde ledd

Veiledning

Standarden NS-EN 81-1:1998+A3:2009 pkt. 0.3.15 gir en anvisning på at utrustingen til heisen bør ha en omgivelsestemperatur som er innenfor området 5-40 °C. Installasjonen må være konstruert for de klima- og miljøpåvirkninger som kan forventes.

Ved installasjoner i kalde områder bør det sikres at temperaturen ikke utgjør en risiko for innestengte personer.

Til femte ledd

Veiledning

Heisdirektivet vedlegg I, pkt. 4.5 spesifiserer krav for nye heiser. Detaljerte spesifikasjoner fremgår av

- NS-EN 81-28:2003
- NS-EN 81-1:1998+A3:2009 og NS-EN 81-2:1998+A3:2009 (erstattes av NS-EN 81-20:2014 og 81-50:2014):
- NS-EN 81-70:2003

Det er en fordel om muntlig og skriftlig informasjon i tilknytning til alarm også gis på engelsk.

Heisstoler må være utstyrt med toveis kommunikasjonsmidler, jf. pkt 4.5 i vedlegg 1 i heisdirektivet.

Henvisninger

- Plan- og bygningsloven § 29-9 Heis, rulletrapp og rullende fortau. Sikkerhetskontroll
- Heisdirektivet 95/16/EF
- Heisdirektivet 2014/33/EU
- NS-EN 81-1:1998+A3:2009 Sikkerhetsregler for konstruksjon og installasjon av heiser - Del 1: Elektriske heiser
- NS-EN 81-2:1998+A3:2009 Sikkerhetsregler for konstruksjon og installasjon av heiser - Del 2: Hydrauliske heiser
- NS-EN 81-20:2014 Sikkerhetsregler for konstruksjon og installasjon av heiser- heiser for transport av personer og varer - Del 20: Personheiser og vare- og personheiser
- NS-EN 81-50:2014 Sikkerhetsregler for konstruksjon og installasjon av heiser - Undersøkelser og prøvinger - Del 50: Utforming, beregning, undersøkelser og prøvinger av komponenter til heiser

- NS-EN 81-28: Heiser for transport av personer og varer – Fjernalarm på personheiser og vare- og personheiser
- Temaveiledning HO-2/2008 Endring og reparasjon av heis og rulletrapp
- NS-EN 81-70: Spesielle løsninger for personheiser og vare- og personheiser – Tilgjengelighet til heis for personer inklusive funksjonshemmede personer
- NS-EN 81-3: Elektriske og hydrauliske småvareheiser
- NS-EN 81-31: Heiser bare for varetransport - Del 31: Vareheis med tilgjengelig heisstol
- Utvalg av referansestandarder fra Standard Norge
- Anvisninger i Byggforskserien fra SINTEF Byggforsk

Endringshistorikk

01.01.14 Administrativ endring. 01.04.14 Til første, annet, fjerde og sjette ledd: Endringer vedrørende alarm. Flere henvisninger og henvisning til heisdirektivets bestemmelse om samarbeid mellom installatør og utførende entreprenør. Lagt inn oversikt over standardene for heis og løfteplattform. 01.07.15 Veiledningstekst fjernet pga. endringer i forskriften. 01.10.15 Veiledningstekst lagt inn.

VERSTORISK
HISTORISK